

URADNI LIST

Narodne vlade SHS v Ljubljani.

Razglasi Narodne vlade.

180.

Naredba Narodne vlade o pravici občin do posega po stanovanjih.

Člen I.

Ker nedostaje stanovanj, poverjeništvu za socialno skrbstvo lahko določi in razglasi občine, v katerih naj veljajo nastopni predpisi:

Določbe o dvojnih stanovanjih se smejo uveljavljati tudi za stanovalni okoliš, obsežajoč več občin.

I. Dvojna stanovanja.

§ 1.

Kdor ima v isti občini ali v istem stanovalnem okolišu dvoje ali več stanovanj, mora to naznaniti vsaki občini, v kateri je eno ali drugo stanovanje. Naznanilo mora obsežati: ime in stan osebe, ki je dolžna to naznaniti, ime in naslov hišnih lastnikov ali njih pooblaščenec, pri stanovanjih, oddanih v podnajem, pa še ime in naslov dotičnega podnajemodavca, nadalje naslov vsakega stanovanja, obseg (posamezne dele), najemnino, odpovedno dobo in odpovedni rok; pri stanovanjih, oddanih v najem za določeno dobo, in pri tistih, ki so že odpovedana, pa izpovedbo, kdaj poteče najemno razmerje.

Tako naznanitev morajo podati tudi svojci tistega, čigar je stanovanje, ako žive z njim v skupnem gospodarstvu in imajo v občini ali v stanovalnem okolišu še posebe svoje stanovanje.

Za dele stanovanja, oddane v podnajem, velja isto, kar velja za stanovanja v podnajemu.

V naznanilu je povedati, katero stanovanje potrebuje naznanilec zase. Če trdi, da potrebuje zase več nego eno stanovanje, mora to potrebo utemeljiti in navesti, katero stanovanje si izvoli, če bi se v zmislu § 2. vsa zahtevana stanovanja ne priznala za potrebna.

To naznanilo je podati v teku osmih dni po razglasu poverjeništvu za socialno skrbstvo (člen 1.), pozneje pa v teku osmih dni po nastopu okolnosti, s katero je združena dolžnost naznanitve (§ 1., odstavek 1.).

Ako se po tej prijavi, toda še preden je občina uveljavila svojo pravico do posega v zmislu § 4., kaj izpremeni, na primer ako se stanovanje odpove ali se najemna pogodba konča kakorkoli, ali se stanovanje odda v najem ali v podnajem ali se odda drugače, je treba to izpremembo prijaviti.

§ 2.

Ako kdo naznani, da potrebuje zase več nego eno stanovanje, odloča o zatrevanju potrebi občina. Če odloči, da zadostuje manj stanovanj, nego jih je prijavitelj označil za potrebna, se temu pusti tisto, ki si ga je izbral v naznanilu. Ako si ga v naznanilu ni izbral, mu ga izbere občina.

Ako so stanovanja, označena za potrebna, v različnih občinah stanovalnega okoliša, odločajo vse prizadete občine sporazumno.

Če se ne morejo sporazumeti, odloči politično okrajno oblastvo. Če leže občine v raznih političnih okrajih ali če je katera izmed občin mesto s svojim ustavom, gre odločitev poverjeništvu za socialno skrbstvo.

II. Neuporabljana in nezadostno uporabljana stanovanja.

§ 3.

V roku, določenem v § 1., odstavku 4., je treba naznaniti občinskemu uradu vsa stanovanja,

ki že vsaj štiri tedne služijo edinole za hrambo stvari ali katera so sicer opremljena kot stanovanja, pa v resnici ne stanuje nihče v njih, ali pa se uporabljajo le nezadostno.

Za nezadostno uporabljana se štejejo:

1.) stanovanja, ki se redno uporabljajo le ne razmerno kratek čas;

2.) stanovanja s štirimi ali več stanovalnimi prostori, ako je teh število vsaj za dva večje nego število stanovalcev brez služabništva. V to število ni računati kuhinj, prednjih sob, kopalnih sob, poselskih sob in drugih stranskih prostorov, niti ne prostorov, v katerih stanujejo podnajemniki.

Dolžan je naznaniti v primerih odstavka 2., št. 2, imetnik stanovanja, sicer pa hišni lastnik oziroma njegov pooblaščenec.

III. Poseg občine po stanovanjih.

§ 4.

V prid osebam, ki imajo v občini domovinsko pravico, ali jih silijo nujni vzroki, da tu stanujejo pa ne morejo najti primerne stanovanja, lahko občina poseže po stanovanjih, in sicer:

1.) po praznih stanovanjih, ki niso oddana v najem;

2.) po dvojnih stanovanjih, ki v naznanilu (§ 1.) niso označena za potrebna v lastne stanovalne namene ali o katerih se je odločilo, da niso potrebna (§ 2.);

3.) po stanovanjih, označenih v § 3., toda po stanovanskih delih, ki so odveč, samo, če se dajo uporabljati samostojno;

4.) po praznih, ne oddanih prostorih, ki so se dne 1. avgusta 1914. odtegnili stanovalnim namenom;

5.) po stanovanjih v do malega dograjenih stavbah, ako jih občina ob svojih stroških napravi uporabna za stanovanja.

Kadar poseže občina v zmislu odstavka 1., št. 2 in 3, po stanovanjih, se mora primerno ozirati na stanovske in družinske razmere tistega, čigar je stanovanje.

§ 5.

S tem, da poseže občina po stanovanju, izgubi hišni lastnik in najemnik pravico razpolagati z dotičnim stanovanjem (stanovanskim delom). Obstoječe najemne pogodbe se štejejo s potekom izpraznitvene dobe (§ 6.) za razvezane.

Poseg tudi obvelja, če se oseba hišnega lastnika ali najemnika izpremeni.

Ako poseže občina po stanovanjih ali stanovanskih delih, oddanih v podnajem, poseže lahko tudi po opravi, ki je v njih in ki ustreza navadnim primernim zahtevam. Dolžna je to storiti, ako to zahteva podnajemodalec.

§ 6.

Sklep o posegu mora navajati koledarno določeni dan prevzema; ta dan se mora naznaniti prizadetim osebam (hišnemu lastniku, najemniku, podnajemniku).

Rok za izpraznitev stanovanj in stanovanskih delov ne sme biti krajši od osmih dni in ne daljši od štirih tednov.

Imetniki takih stanovanj in stanovanskih delov jih morajo izprazniti najkasneje zadnji dan te dobe.

§ 7.

Ako poseže občina po stanovanju, ki ga uporablja hišni lastnik sam ali ga je prepustil komu v brezplačno uporabo, mu mora plačati občina od dne prevzema do dne vrnitve (§ 12.) primerno povračilo.

Ako se občina in hišni lastnik ne moreta pogoditi o višini povračila, jo določi pristojni

najemni urad, ko je zaslišal izvedene osebe, ki poznajo krajevne razmere. Kjer ni najemnega urada, odloča v izvunspornem postopanju okrajno sodišče, v čigar okolišu je dotična nepremičnina.

O tem, ali mora stroške tega postopanja povrniti ena ali druga stranka, ali jih je porazdeliti med strankama, razsoja najemni urad (okrajno sodišče) po prostem preudarku.

Zoper odločbo najemnega urada (okrajnega sodišča) ni pravnega leka.

Razpravljanje o povračilnem zahtevku ne ovira, da bi se stanovanje ne prevzelo.

Predlog, da se izpremeni povračilo, določeno po najemnem uradu (okrajnem sodišču), se lahko stavi vsak čas; vendar naj se predlogi, ki se ne opirajo na nova dejstva, zavrnejo brez razprave.

§ 8.

Ako poseže občina po najemnem stanovanju, je dolžna plačati hišnemu lastniku (podnajemodalcu) od dne prevzema do dne vrnitve (§ 12.) povračilo v znesku nazadnje plačane najemnine z vsemi postranskimi pristojbinami vred.

Povišek tega povračila sme zahtevati hišni lastnik (podnajemodalec) le v oni meri, ki ustreza določbam o varstvu najemnikov.

Če doslej za stanovanje še ni bila določena nikakva najemnina, ali če poseže občina le po posameznih stanovanskih delih (§ 4., odstavek 1., št. 3), veljajo, ako se ne doseže sporazum, zmišloma določbe § 7., odstavek 3. do 6.

§ 9.

Ako je stanovanje opremljeno s pohištvo, prevzame občina, če ne poseže v zmislu § 5., odstavek 3., tudi po teh predmetih ali ne sklene z njimi posestnikom posebnega dogovora, vse dolžnosti in pravice hraniteljeve (§§ 961. in nasl. obč. drž. zak.), posestnik pa vse dolžnosti in pravice hrambodavčeve (§ 967. obč. drž. zak.). Stroške za hrambo mora plačati občina.

§ 10.

Občina lahko ob svojih stroških stanovanje (stanovanski del) priredi in preuredi.

Vendar se smejo stavbne izpremembe, za katere je treba stavbne dovolitve v zmislu stavbnega reda, izvršiti le, ako se v stanovanju preurejajo prostori, ki doslej niso služili stanovnim namenom (§ 4., odstavek 1., št. 4).

Taka dela za prireditve ali preureditve je treba prej naznaniti hišnemu lastniku; tudi ga je povabiti na morebiti potrebni stavbni ogled.

§ 11.

Kadar daje občina stanovanja, po katerih je posegla, v najem, mora vpoštevati upravičene želje hišnega lastnika, pri oddaji stanovanskih delov v najem pa tudi želje najemnikov.

Za nadaljnjo oddajo v najem ne veljajo določbe v varstvo najemnikov.

§ 12.

Občina lahko vsak čas zopet opusti poseg.

Občina ga mora opustiti, če potrebuje hišni lastnik, oziroma prvotni podnajemodalec, dotično stanovanje (stanovanski del) sam zase in temu ne nasprotujejo nikake javne koristi, ali če sta hišni lastnik (najemnik) in ona stranka, kateri je občina dala stanovanje (stanovanski del) v najem, s privolitvijo občine sklenila najemno pogodbo.

Ako občina opusti nadaljnji poseg, mora to izporečiti hišnemu lastniku (podnajemodalcu) ter mu naznaniti koledarni dan vrnitve.

Ako se ni dogovorilo kaj drugega, sme občina vrniti stanovanje (stanovanski del) le tekom dobe, običajne za izpraznitev stanovanj, toda ne pred potekom štirih tednov, pričesni od dne obvestitve hišnega lastnika, oziroma podnajemodaleca (odstavek 3.).

Ako se potem, ko je občina že posegla po stanovanju ali stanovanskem delu, danem v podnajem, glavna najemna pogodba odpove ali drugače konča, mora to hišni lastnik nemudoma prijaviti občini. Občina mora tedaj vrniti stanovanje (stanovanski del) najkasneje tistega dne, ko se konča glavna najemna pogodba.

§ 13.

Vrniti se mora stanovanje (stanovanski del) v onem stanju, v katerem se je prevzelo (prevzel), razen ako se temu odpove hišni lastnik. Toda hišni lastnik mora to izporečiti občini pisмено najkasneje v osmih dneh potem, ko je bil obveščen o opustitvi nadaljnjega posega (§ 12., odstavek 3.).

§ 14.

Ako se je stanovanje (stanovanski del), ki je občina posegla po njem, poškodovalo (poškodoval) ali po zlorabi obrabilo (obrabil), jamči občina za svojo lastno krivdo kakor tudi za krivdo onih oseb, katerim je dala stanovanje v najem, ne pa tudi za slučaj. Isto velja glede pohištva, ako je občina oddala stanovanje v najem s pohištvom vred (§ 5., odstavek 3.).

Kar je občina potrošila za stanovanje, ji mora hišni lastnik povrniti, in sicer oni potrošek, ki je bil neizogibno potreben za uporabnost stanovanja, nepogojno, oni potrošek, ki je prinesel hišnemu lastniku očitno pretežno korist, pa samo, ako hišni lastnik ne zahteva, da se stanovanje postavi v prejšnji stan.

Občina mora hišnemu lastniku izporečiti določni znesek tega potroška.

§ 15.

Za stanovanja, po katerih je posegla občina, veljajo določila obstoječega hišnega reda, kolikor ne nasprotujejo tej naredbi.

§ 16.

V najem oddano stanovanje ali stanovanski del lahko občina odpove v veljajočem odpovednem roku.

Na zahtevo hišnega lastnika mora to storiti:

1.) ako najemnik greni sostanovalcem bivanje v hiši s tem, da trdovratno ali občutno krši hišni red ali se vede brezobzirno, spótekljivo ali sicer nespodobno; najemniku gre na rovaš tudi vedenje onih oseb, ki jih je sprejel v prostore, vzete v najem, kolikor ni po možnosti skrbel za odpomoč;

2.) kadar je upravičena zahteva, da se razveljavi pogodba brez odpovedi v zmislu § 1118. obč. drž. zak.

§ 17.

Občina je upravičena zahtevati pojasnila glede stanovanj (stanovanskih delov), po katerih sme poseči v zmislu § 4.; ako bi se ta pojasnila tekom primerne roka ne podala, sme občina poslati svoje organe, izkazane s pooblastili, da pregledajo stanovanje (stanovanski del). Pred pregledovanjem je treba o tem obvestiti hišnega lastnika, pri stanovanjih, oddanih v najem, pa najemnika.

IV. Odpovedna pravica občin.

§ 18.

V svrhu posega občina lahko brez ozira na obstoječo najemno pogodbo veljavno odpove stanovanje (stanovanske dele) osebam, ki nimajo v tej občini domovinstva, niti jih poklic ali drugi tehni razlogi ne vežejo na to občino.

Za to odpoved ne veljajo določbe o varstvu najemnikov.

V. Splošne določbe.

§ 19.

Zoper odločbe občine, izrečene na podstavi te naredbe (člen I.), je dopusten ugovor tekom treh dni. Ugovor, ki pa nima odločilne moči, je podati pri občini. O ugovoru razsoja končno veljavno najemni urad, kjer tega ni, pa politično okrajno oblastvo.

Zoper odločbe političnih okrajnih oblastev ali poverjenistva ni dopusten pravni lek.

O vseh imovinskih pravnih zahtevkih, izvirajočih iz uporabe določil te naredbe (člen I.), zoper občine, je soditi rednim pravnim potem, razen o ugotovitvi višine povračila (§§ 7. in 8.).

Zahteve po § 14., odstavek 1., je uveljavljati na sodišču najkasneje v enem letu, zahteve po § 14., odstavek 3., pa najkasneje v šestih mesecih, ko se vrne stanovanje (stanovanski del), sicer tožba ngasne.

§ 20.

Naznanila v zmislu §§ 1. in 3. so po tarifni točki 44., lit. g, pristojb. zakona, prosta kolka.

§ 21.

Prestopke te naredbe (člen I.) in ukrepov, izdanih na njeni podstavi, bodo kaznovala politična oblastva z globo do 5000 kron ali z zapornom do šestih tednov, ako ne spadajo pod strožjo kazensko določbo.

Te kazni se izrečeta lahko tudi druga poleg druge.

Kdor navaja k takemu prestopku ali sodeluje pri njegovi izvršitvi, se kaznuje na enak način.

Člen II.

Kjer izredne razmere (člen I.) prenehajo, se z razglasom poverjenistva za socialno skrbstvo razveljavijo določbe o naznanilni dolžnosti (§§ 1. in 3.), in o posežni in odpovedni pravici občin (§§ 4. do 18.). Občine morajo vsa stanovanja (stanovanske dele), po katerih so posegle, vrniti v teku roka, določenega v § 12., odstavek 4.; ta rok je izračunati od dne razveljavitve, oziroma po poteku odpovednega roka (§ 16., odstavek 1.).

Člen III.

Občina lahko iz državnih sredstev zahteva povračilo škode, ki ji je nastala brez njene krivde iz izvrševanja te naredbe.

Člen IV.

Ta naredba stopi v moč z dnem razglasitve. V Ljubljani, dne 6. decembra 1918.

Predsednik Narodne vlade:

Pogačnik s. r.

181.

Naredba poverjenistva za socialno skrbstvo.

Naredba celokupne Narodne vlade z dne 6. decembra 1918., št. 180, ki daje občinam pravico, da posezajo po stanovanjih, se uveljavlja za občine mesto ljubljansko, Moste, Vič in Zgornjo Šiško. Te občine tvorijo glede določb o dvojnih stanovanjih enoten stanovalni okoliš.

V Ljubljani, dne 6. decembra 1918.

Kristan s. r.

182.

Naredba poverjenistva za zdravstvo.

Okoliš dosedanjega gremija kranjskih lekar narjev v Ljubljani in odbora službujočih farmacevtov tega gremija se je začasno razširil na vse ozemlje v območju Narodne vlade SHS v Ljubljani.

Navedeni gremij, ki se odslej do nadaljnjih ukrepov imenuje „Slovenski lekarniški gremij v Ljubljani“, in odbor službujočih farmacevtov ostaneta začasno še v svojih funkcijah.

V Ljubljani, dne 5. decembra 1918.

Za poverjenika: Pogačnik s. r.

183.

Naredba poverjenistev za narodno brambo in za kmetijstvo

o naknadni ureditvi cen prejetih vojaških konj in oddaji plemenskih kobil.

Vsled umika armade, ki se je vršil brez vsakršnega načrta, je prišlo na ozemlje Narodne vlade SHS v Ljubljani v nekoliko dneh preko 60.000 konj, ki jih je bilo treba na vse pretege hitro spraviti pod streho in v oskrbo; zategadelj takrat smotreno delo v tem oziru ni bilo mogoče. Posamezna poverjenistva niso še imela določenega področja in zlasti jim je nedostajalo delovnih moči, ker se nihče niti za visoko mezdo ni hotel poprijeti takega dela.

Objavljeno je bilo, da se smejo konji oddajati ali proti obveznemu pismu, po katerem jih bo treba plačati naknadno, ali pa za neznatno ceno.

Izraz „neznatna cena“ so pri nekaterih oddajalnicah razlagali popolnoma napačno. Neznatna cena v današnjih razmerah nikakor še ni slepa cena, ampak je le nizka cena, primerna z ozirom na to, kakšen je konj, torej nekako tista najnižja cena, ki so jo imeli konji pred vojno, t. j. v času, ko so bili znatno cenejši in ko je imel papirnati denar vsaj trikrat večjo veljavo kakor dandanes.

Konji so se ponekod vendarle oddajali za naravnost slepo ceno, mešetarji in tudi nekateri kmetovalci pa so kupljene konje takoj prodali dalje z ogromnim dobičkom več 100 %.

Nakup konj od vojakov, preprosta prilastitev konj, ki so se klatili brez gospodarja, ali brezplačen sprejem konj pa je sploh neveljaven. Vse te konje bo treba naknadno plačati. Sviri se kupovati konje, katerih lastniki se ne morejo izkazati, da so jih pravoveljavno kupili. Vse te stvari bo treba naknadno popraviti, in sicer tako, da vestni kupci ne bodo oškodovani. Zoper prekupce, ki so delali nezaslišane dobičke, se bo postopalo po naredbi o navijanju cen.

Narodna vlada SHS je dolžna vse te stvari urediti v prid vsemu prebivalstvu in ne le v prid nekaterim osebam, zakaj obračunati bo morala glede vsega demobilizacijskega materiala s tistimi državami, ki so nastale iz Avstro-Ogrske. Ta material je bil namreč skupna last in obračun o tej lasti zadene vse prebivalstvo, ki plačuje davke, ki ima vojno posojilo in papirnati denar. Samo na Kranjsko je prišlo konj po neznatnih cenah v vrednosti mnogo milijonov; doslej pa se za konje niso iztržili niti trije celi milijoni kron!

V tistih prvih dneh se tudi ni mogla preprečiti oddaja težkih plemenskih kobil v pokrajine z rejo lahkih konj in narobe; to se bo moralo z ozirom na prihodnjo smotreno konjerejo vsekakor naknadno popraviti.

Vse te zadeve se urede ob pregledu in klasifikaciji konj, ki bosta odredjena v najkrajšem času. Takrat se bodo nabirali konji za narodno armado; plemenske kobile se bodo izmenjavale z ozirom na smotreno konjerejo; cene za konje, kupljene po slepi ceni, se bodo uravnale in navijalci cen se naznanijo sodišču, kjer bodo kaznovani in bodo morali povrniti ogromne dobičke. Zato tisti, ki so kupili konje po previsokih cenah iz druge roke, ne bodo oškodovani.

Plemenskih kobil za oddajo konjerejem sedaj ni na razpolago; zato naj se ne priglašajo zanje, ampak naj počakajo pregleda in klasifikacije konj. Takrat bodo plemenske kobile zopet na razpolago; prigrasitev zanje se objavi še posebe.

V Ljubljani, dne 6. decembra 1918.

Dr. Pogačnik s. r.

Prelat Kalan s. r.

184.

Naredba poverjenistva za uk in bogočastje.

Dr. Mirko Božič, absolviran pravnik in modroslovec, je začasno imenovan za konceptnega praktikanta pri višjem šolskem svetu.

V Ljubljani, dne 7. decembra 1918.

Dr. Verstovšek s. r.

Klanje konj na kmetih.

Veterinarskemu oddelku za kmetijstvo se je izporečilo od zanesljivih strani, da na kmetih, posebno v kamniškem okraju, pogostoma koljejo konje, ki si jih je prilastil ta ali oni. Največ koljejo take konje, ki so jih kmetovalci izmed klateških vojaških konj ujeli zato, da si priskrbe za kmetijska dela delavne konje, ki pa jim sedaj, ko so si že preskrbeli boljnih, ne ugajajo več in se jih hočejo iznebiti.

S tem početjem se dela na blagu, ki je last Narodne vlade SHS, velika škoda, tem večja, ker izgube ne bo mogoče nadomestiti tako hitro. Zato se ljudstvo opozarja na to, da je tako početje prepovedano. Pripominja se, da so vsi konji, ki jih posestniki niso prevzeli proti gotovemu plačilu, edino le last Narodne vlade SHS v Ljubljani; zakol takih konj je torej strogo prepovedan in kazniv. Razen tega je zakol konj dovoljen le v javnih klanicah pod živinozdravniškim nadzorstvom. To nadzorstvo pa je zakonito predpisano zaradi tega, ker so pri konjih razširjene različne nalezljive bolezni, posebno smrkavost, ki se prav lahko prenesejo tudi na ljudi.

V Ljubljani, dne 5. decembra 1918.

Za poverjenika: Munda s. r.